

Asia: VN/32478/2021

Kaivosveron toteuttamista arvioivan työryhmän arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lapin kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän arviomuistiosta.

Suomen kaivostoiminnan painopiste on Pohjois-Suomessa ja kaivosveron vaikutukset elinkeinotoimintaan tuntuvat eniten Lapissa. Kaivostoiminnan ja louhinnan liikevaihto Lapissa 2021 oli 912 miljoonaa euroa ja suora työllisyys 2110 henkilötyövuotta. Lapin osuus koko Suomen metallimalmien louhinnan ja kaivostoiminnan palvelujen liikevaihdosta on erittäin merkittävä. Lisäksi Suomessa vuosittaisista malminetsinnän investoinneista noin 70 prosenttia tehdään Lapissa. Maakuntaan on suunnitteilla kaivoshankkeita, jotka tuovat merkittäviä positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia.

Tällä hetkellä kaivostoimintaa harjoittavia yrityksiä verotetaan Suomessa muiden osakeyhtiöiden tavoin, lisäksi maanomistajille maksetaan vuosittain louhintakorvausta ja sivutuotekorvausta.

Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja sähköistymisen mahdollistamiseksi tarvitaan useita eri mineraaleja ja metalleja, joita löytyy pohjoisen kallioperästä. EU on asettanut raaka-aineiden tuotantoa koskevia omavaraisuustavoitteita, joita Suomen olisi tuettava säilyttämällä kaivostoiminnan toimintaedellytykset. Suomi on nyt hyvin riippuvainen mineraaliraaka-aineiden tuonnista. Uuden veron vaikutusten arvioinnissa on huomioitava myös kaivostoiminnan kansainvälinen luonne, ja pidettävä huoli, ettei kotimaisen tuotannon kilpailukyky heikkene merkittävästi.

Lapin kauppakamari korostaa, että jos kaivosveron säätäminen on tarpeellista, on järkevintä toteuttaa malli, joka antaa yhteiskunnalle kohtuullisen korvauksen mineraalivarojen käyttämisestä, mutta joka ei heikennä kotimaisen raaka-aineen asemaa markkinoilla, ei vaikuta merkittävästi yritysten tuotantoon ja työllistämiseen, eikä siten pienennä muita yhteiskunnan saamia verotuloja. Lapin kauppakamari ehdottaa, että valmisteluun käytetään sen vaatima aika, eikä veromallia toteuteta rojaltipohjaisena vain sen vuoksi, että budjettiriihessä tavoitteeksi asetettiin saada laki voimaan nopeasti, jo vuonna 2023.

Rojaltiin perustuvat veromallit lyhentäisivät kaivosten elinikää

Arviomuistiossa on käsitelty metallimalmien maailmanmarkkinahintojen perusteella määräytyvää arvorojaltia ja massaan perustuvaa määrärojaltia, jota käytettäisiin kun maailmanmarkkinahintaa ei ole saatavilla.

Rojaltit voivat vääristää kaivosyritysten tuotantoa koskevia päätöksiä ja voivat tehdä muuten kannattavasta kaivostoiminnasta kannattamattoman. Malli voisi johtaa siihen, että jotkin investoinnit jäävät toteutumatta ja joidenkin kaivosten tuotanto lopetettaisiin aikaisemmin. Kaivosten elinkaaren lyhenemisen myötä yhteiskunta menettäisi muita kaivostoiminnan seurauksena tulevia verotuloja, kuten yhteisöverotuloa, kiinteistöverotuloa, ansiotuloveroa ja arvonlisäverotuloa. Rojaltit eivät myöskään kohtele yrityksiä täysin tasapuolisesti, sillä määräytymisperuste täytyy määritellä jokaiselle mineraalille erikseen, lisäksi niiden tuotantotavoissa ja -kustannuksissa on eroja.

Arviomuistion mukaan nyt asetettu verotuottotavoite tarkoittaisi matalaa verotasoa, joka vääristäisi yritysten toimintaa vain vähän. Lapin kauppakamari huomauttaa, että 25 miljoonan euron verotavoite on nykyisen hallituksen asettama. Tulevaisuudessa poliittisesta päätöksenteosta tai valtion budjettitarpeista johtuen tavoitetaso voi muuttua merkittävästikin. Verotavoitteen nousu heikentäisi rojaltilmallissa kaivostoiminnan kannattavuutta voimakkaasti, nettotuloveromalleissa vaikutus olisi neutraalimpi.

Arviomuistiossa rojaltilmallin etuna on, että se mahdollistaisi veron toteuttamisen kaavamaisesti ja nopeasti, ja verotulo olisi yhteiskunnalle tasaisempaa. Lapin kauppakamarin haluaa tuoda esiin, että valmistelun nopeutta tärkeämpi kriteeri tulee olla, että luotava malli ei heikennä kotimaisen raaka-aineen tuotantoa ja Suomen kilpailukykyä sekä kestää aikaa.

Nettotuloon perustuva veromalli olisi rojalteja neutraalimpi

Nettotuloon perustuvat mallit tuottavat verotuloa, kun kaivostoiminta on voitollista. Tällainen malli vaikuttaisi investointeihin vähemmän kuin rojaltit, ja huomioisi toiminnan elinkaaren ja kehittämisen paremmin. Lisäksi nettotuloon perustuva veromalli huomioisi sen, että veron ensisijainen tavoite ei ole minaraalien käytön vähentäminen.

Arviomuistiossa nettotulon veromallien osalta huolenaiheena esitettiin, että verotuottoon vaikuttaa kaivosyhtiön mahdollinen tappiollinen toiminta, jonka seurauksena veroa ei tulisi maksettavaksi. Yritystoiminnan lähtökohtana on toimia tehokkaasti ja tuottavasti, ja osakeyhtiölain mukaisesti tuottaa voittoa. Veromalli ei vääristäisi yritysten tehokkuuden ja voiton tuottamisen tavoitetta.

Vero tulisi kohdistaa mahdollisimman tarkasti suoraan louhinnan tuottamaan voittoon, eli malminetsintä ja jalostustoiminta tulee jättää veron ulkopuolelle. Lisäksi on tärkeää huomioida vähennysten kautta ennen lain muutosta tehdyt investoinnit sekä kaivoksen tulevan lopettamisen yhteydessä realisoituvat maisemointi- ja ennallistamiskustannukset.

Arviomuistiossa on tuotu esiin, että tulon määrittäminen oikeaan vaiheeseen siirtohinnoittelumenetelmin on hankalaa ja tulkinnanvaraista. Kaivosteollisuus ry:n tekemien selvitysten mukaan määrittäminen on toteutettavissa järkevästi eikä arvonmääritystapa olisi epätarkempi kuin esimerkiksi rojaltissa käytettävä maailmanmarkkinahinta. Suurin osa Suomessa toimivista kaivosyhtiöistä on joko pörssiyhtiöitä tai niiden tytäryhtiöitä. Tämän kokoluokan yrityksissä on tarvittavat resurssit nettoveromallin vaatimaan laskentaan.

Verotuottojen kohdentaminen kunnille

Lapin kauppakamari ehdottaa, että kaivosveron tuotto ohjattaisiin kokonaisuudessaan kaivoskunnille kaivostoiminnan hyväksyttävyyden ja kuntaan tarvittavien investointien tukemiseksi. Kaivokset sijaitsevat usein harvaanasutuilla alueilla, joissa ei ole kaivostoiminnan ympärilleen tarvitsemaan infrastruktuuria eikä kaivosten työvoiman tarvitsemia palveluja valmiina. Lapin kauppakamari täydentää, että kaivosvero ei saa vähentää kunnille valtionosuusjärjestelmässä tulevaa valtionosuutta.

Jos kaivosvero kuitenkin jaetaan osittain kunnille ja osittain valtiolle, ehdotamme, että valtion verosuudesta osa osoitetaan niille kunnille, joiden tulee ratkaista kaivostoiminnasta johtuvia esimerkiksi liikenne- tai energiatarpeita, vaikka varsinainen kaivos ei sijaitse kunnan alueella.

Baas Hanna
Lapin kauppakamari